



جمهوری اسلامی ایران و امنیت کردستان

(با رویکرد نرم)

www.ketab.ir

حجت الله جهانی راد

رشید خلف زاده

عباس ملکی

۱۴۰۰

سرشناسه :	جهانی راد، حجت‌الله، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور :	جمهوری اسلامی ایران و امنیت کردستان با رویکرد نرم / حجت‌الله جهانی‌راد، رشید خلف‌زاده، عباس ملکی
مشخصات نشر :	تهران: دانشکده علوم و فنون فارابی، انتشارات، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری :	۱۸۲ ص.
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۶۰۲۸-۲۸-۶
یادداشت :	کتابنامه: ص. ۱۸۱.
شناسه افزوده :	خلف‌زاده، رشید، ۱۳۵۸ -
شناسه افزوده :	ملکی، عباس، ۱۳۵۹ -
شناسه افزوده :	پیغمبردوست، سعید، ۱۳۴۶ -، ویراستار
شناسه افزوده :	حاجی‌مینه، رحمت، ۱۳۵۵ -، ویراستار
شناسه افزوده :	دانشکده علوم و فنون فارابی. انتشارات
رده بندی کنگره :	UA۱-۱۵
رده بندی دیویی :	۳۵۵/۳۳۵۵۴
شماره کتابشناسی ملی :	۸۶۵۶۴۳۳
اطلاعات رکورد کتابشناسی :	



انتشارات دانشکده علوم و فنون فارابی

جمهوری اسلامی ایران و امنیت کردستان (با رویکرد نرم)
نویسندگان: حجت‌الله جهانی راد- رشید خلف زاده- عباس ملکی

ویراستار علمی: سعید پیغمبر دوست- رحمت حاجی مینه
ویراستار ادبی: مهدی مهدوی زاده
مدیر اجرایی: یونس خزلی
طراح جلد: علی افضلی
صفحه آرا: روح‌الله سیاوشی
قیمت: ۵۵۰۰۰۰ ریال
شمارگان: ۵۰۰ جلد
نویت چاپ ۱۴۰۰

کلیه حقوق اعم از چاپ، تکثیر و نسخه‌برداری برای ناشر محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر ماخذ بلامانع است).

تلفن ناشر: ۲۹۹۴۲۶۵۸ صندوق پستی: ۱۹۳۹۵-۴۵۷۳

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱
پیشگفتار.....	۳
بخش اول(واژه شناسی).....	۷
بخش دوم(دیدگاه های نظری).....	۱۳
واژه شناسی امنیت.....	۱۳
ویژگی های امنیت.....	۱۴
نقش مردم و دولت در امنیت.....	۱۵
مفهوم و پیشینه امنیت ملی.....	۱۶
گذری بر مفهوم قابلیت.....	۲۲
مفهوم مرز و سرحد و تمایزات آن ها.....	۲۵
ویژگی کشورهای پیرامونی ایران.....	۳۳
تعریف مشارکت و انواع آن.....	۳۴
مفهوم توسعه و تعاریف ارایه شده.....	۴۱
تعریف ملت.....	۴۳
مفهوم قومیت و تبیین رهیافت های قومی.....	۴۸
جامعه مدنی و گروه های قومی در ایران.....	۵۳
بخش سوم(ویژگی های جغرافیایی استان کردستان).....	۵۷
ویژگی های جغرافیای طبیعی.....	۵۷
ویژگی های جغرافیای انسانی استان کردستان.....	۷۲

ارزش ژئوپلیتیکی سرزمین کردستان:.....	۱۱۳
بخش چهارم (تجزیه و تحلیل امنیتی کردستان).....	۱۱۹
قش قومیت‌های مرزنشین در امنیت کشور	۱۱۹
تحلیل امنیتی کردستان از منظر قومیتی	۱۲۰
نقش مؤلفه نظامی در تأمین امنیت کردستان	۱۲۲
تحلیل امکان اقدام نظامی در استان کردستان	۱۲۳
مؤلفه‌های نوپدید در جغرافیای امنیتی کردستان	۱۲۵
موارد قابل‌توجه در تأمین امنیت پایدار منطقه کردستان.....	۱۳۰
اهمیت مشارکت مردم در حکومت	۱۳۲
مشارکت سیاسی کردها در انتخابات مختلف به روایت آمار و ارقام.....	۱۳۴
ارتباط هویت کردی با هویت ایرانی	۱۵۰
بخش پنجم (تحلیلی بر راهکارهای پیشنهادی).....	۱۷۳
نتیجه نهایی	۱۷۷
پیشنهاد برای علاقه‌مندان پژوهش در حوزه مذکور	۱۸۰
منابع	۱۸۱

مرز و واژه‌های مرتبط با آن، ازجمله مفاهیمی است که از زمان پیدایش نخستین جوامع و مجموعه‌های انسانی و تشکیل اولین و ساده‌ترین اشکال حکومت‌ها مطرح گردیده و تا به امروز نیز تعاریف و کاربردهای این واژه به اشکال گوناگون همچنان تداوم و توسعه داشته است.

مرزها ابزار پایه و اساسی ایجاد قلمروها بوده و تعیین‌کننده حریم مالکیت و حاکمیت دولت‌ها هستند و از این نظر است که در مباحث سیاسی و جغرافیایی با دقت خاصی به آن‌ها نگرسته شده و توجه ویژه‌ای به آن‌ها وجود دارد.

برای واژه مرز تعاریف مختلفی ارائه شده است، برخی آن را به خط فاصل میان دو کشور تعبیر نموده و برخی دیگر حد قلمرو زمینی، دریایی، هوایی و تحت‌الارضی (زیرزمینی) هر کشور را مرز آن کشور تلقی نموده‌اند و کارکرد اصلی مرزها در تعاملات بین کشورهای پیرامون آن آشکار شده و در بستر زمان تحول پیدا می‌کند.

ولی نکته مهم در این میان این است که مرز مهم‌ترین عامل تشخیص و جدایی یک کشور از کشور همسایه است که در این حالت به‌عنوان مرز سیاسی مدنظر قرار خواهد گرفت که این نوع مرز، مهم‌ترین عامل تشخیص و جدایی یک واحد متشکل سیاسی از واحدهای دیگر است. ضمن این‌که در نتیجه وجود همین خطوط است که وحدت سیاسی در یک سرزمین که ممکن است فاقد هرگونه وحدت طبیعی یا انسانی باشد، میسر می‌گردد.

مرزها دارای کاربردی دوطرفه تهدید گونه و یا فرصت واران هستند که نوع تهدید یا فرصت آن را مؤلفه‌هایی همچون سیاست‌های حکومت‌ها، موقعیت خاص مرز و ... تعیین می‌کنند و "فرصت" هستند زیرا هم مرز بودن یک کشور با کشورهای دیگر زمینه مبادلات اقتصادی و تعاملات متعدد را با دیگر کشورها را فراهم می‌آورد، امکان برخورداری از درآمدهای جانبی و اخذ مالیات و عوارض مختلف از کشورهای همسایه و... را ایجاد می‌نماید و زمینه‌های مختلف دیگری

پدید می‌آورد که در صورت استفاده درست می‌تواند به منبع درآمدی بسیار مناسب تبدیل گردد و البته همین مرز می‌تواند در حالت‌هایی تهدید محسوب گردد زیرا در صورت ناهمگن بودن وضعیت کشورهای مستقر در دو طرف مرز، این خط حائل می‌تواند خود زمینه و عامل ایجاد و بروز مشکلات متعددی گردد که کشمکش‌های سیاسی، قومی، مذهبی، قاچاق کالا و... نمونه‌هایی از این تهدیدات است.

بدیهی است که استفاده بهینه از هر مرز (اعم از زمینی، هوایی و دریایی) مستلزم تأمین امنیت آن مرز است و امنیت مرزها پشته‌ای محکم برای امنیت تمامی قسمت‌های داخلی یک کشور محسوب می‌شود به‌طوری‌که هرگونه ناامنی در مرز قادر است در دستگاه‌های اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و نظامی داخل کشور اختلال ایجاد نماید و در مقابل امنیت مطلوب قادر است در حد خود در امنیت مرزی و داخلی کشور سهم بسیار برجسته‌ای را به خود اختصاص دهد. به همین علت، کشورهایی که درگیر ناامنی در مناطق مرزی خود بوده‌اند، همواره از این معضل رنج‌برده و گرفتاری‌های متعددی آن بوده‌اند. به عبارت دیگر با کسب آگاهی دقیق مرزها و اطلاع از ویژگی‌های مختلف این مناطق می‌توان قابلیت‌های موجود در آن‌ها را شناسایی نموده و از آن‌ها در راستای تأمین امنیت مرز بهره‌گرفت بنابراین در این نوشته بر آن هستیم که با بررسی وضعیت مرزهای جمهوری اسلامی ایران در مناطق غرب (با تأکید بر مطالعه مرز استان کردستان) قابلیت‌های دفاعی بالقوه موجود در این مناطق را شناسایی و میزان تأثیرگذاری قابلیت‌های دفاعی در تأمین امنیت این قسمت از مرز را بررسی و تعیین نماییم.